ŽALIASIS TAŠKAS

VšĮ „Žaliasis taškas“

ŠVIETIMO PROGRAMA PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO KLAUSIMAIS

2018 m.

Marketingo ir komunikacijos vadovė Simona Rasalė

2018 01 31

TURINYS

1. APRAŠOMOJI DALIS 3
1.1. ESAMA PADĖTIS PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRITYJE, PROBLEMOS 3
1.2. ORGANIZACIJOS PRIORITETINĖS ŠVIETIMO PROGRAMOS KRYPTYS 6
1.3. ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI 8
2. VEIKSMŲ PROGRAMA 9
2.1. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS 9
2.2. TIKSLINĖS GRUPĖS 9
2.3. TIKSLAI IR APIMTYS, VYKDYMO TERMINAI, NUMATOMAS FINANSAVIMAS 10
2.4. PROGRAMOS VYKDYMO LENTELĖ 11

1. APRAŠOMOJI DALIS

1.1. ESAMA PADĖTIS PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRITYJE, PROBLEMOS

Aplinkos apsauga yra neatsiejama sėkmingos visuomenės raidos ir valstybingumo įtvirtinimo dalis. Mokslininkai nuolat perspėja apie žmonijai gresiančias ekologines nelaimes, kurias sukels klimato kaita, miškų naikinimas, rūšių nykimas, „negyvos zonos“ vandenynuose ir gėlo vandens trūkumas. Pripažįstama, jog aplinkos apsaugos problemos turi būti sprendžiamos sutelktomis viso pasaulio valstybių pajėgomis, nes poveikis aplinkai ir jos atsakas – ne vienos valstybės, o bendras visos planetos rūpestis. Nuolat augant vartojimui, atliekų tvarkymo klausimai priskiriami prie svarbiausių ir neatidėliotinai spręstinų problemų.

Nustatyta, kad vidutiniškai kiekvienas Lietuvos gyventojas kasdien išmeta po 1 kg atliekų, todėl į sąvartynus kasmet išvežama apie 3 mln. tonų įvairių atliekų ir beveik pusė jų yra nerūšiuotos komunalinės atliekos. Nerūšiuotos atliekos ilgai lieka nesuirusios, teršia gamtą, tokiu būdu sukeldamos žalingą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai.

Pasaulyje vienijantis akademiniam elitui ir buriantis tokioms organizacijoms kaip „Pasaulio mokslininkų aljansas“ (Alliance of World Scientists), siekiant atkreipti dėmesį į aplinkosaugą ir žmonijos likimą, Lietuvoje taip pat svarbu imtis globalių politinių priemonių, kad būtų maksimaliai mažinama aplinkos tarša. Vis dažniau kalbant apie Žiedinės Ekonomikos principus ir Nulio atliekų politikos įgyvendinimo idėjas, būtina siekti esminių pokyčių, didinant šalies gyventojų ekologinį sąmoningumą.

Aplinkos ministerijos užsakymu 2017 m. kovo mėn. atliktas viešosios nuomonės tyrimas atskleidė, jog informacijos apie namų ūkyje susidarančių atliekų tvarkymą (rūšiavimą) pateikimas yra palyginti pakankamas. Atsižvelgiant į 2016 m. ir 2015 m. duomenų rezultatus aiškėja, jog pastaraisiais metais tendencijos šiais klausimais labai nekito ar net išliko tokios pačios. Paaiškėjo, jog respondentų nuomone, komunikacija apie atliekų tvarkymą bei rūšiavimą galėtų būti intensyvesnė internetinėje erdvėje.

Apklausos dalyvių paprašius atsakyti į klausimą ar jie rūšiuoja namų ūkyje susidarančias atliekas, du iš penkių (42%) apklaustųjų teigė, rūšiuojantys visas atliekas. Nagrinėjant demografinius rodiklius nustatyta, jog labiau visas atliekas rūšiuoti yra linkę vadovai, įmonės savininkai, miestų gyventojai. Ketvirtadalis (40%) apklausos dalyvių, paprastai asmenys gyvenantys didmiesčiuose, teigė, kad jie rūšiuoja tik dalį atliekų. Mažiausia dalis respondentų (18%) nerūšiuoja atliekų visai.

AR JŪS RŪŠIUOJATE NAMŲ ŪKYJE SUSIDARANČIAS ATLIEKAS?

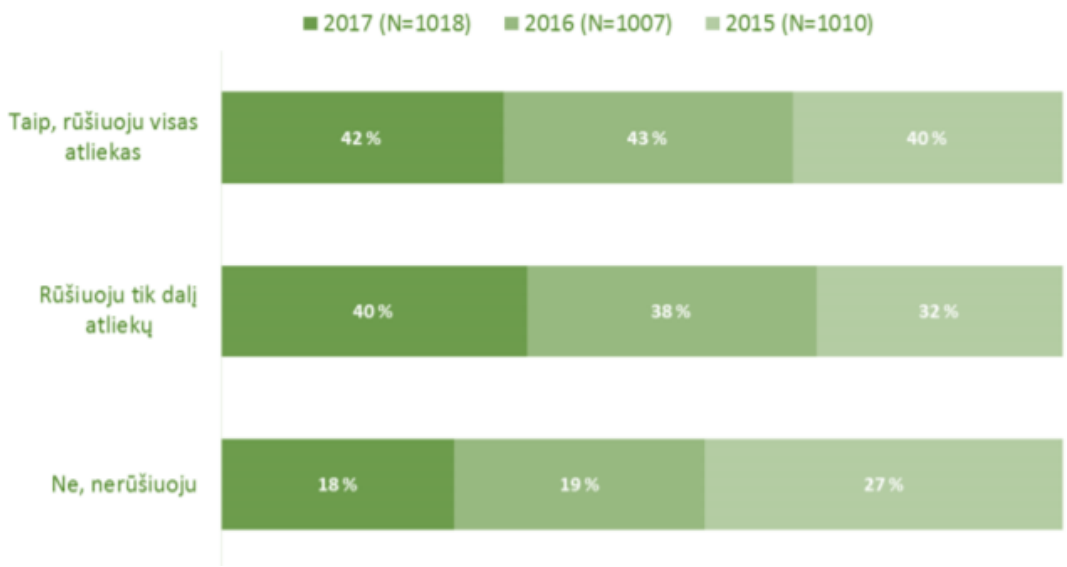

Respondentų paprašius pasakyti, dėl kokių pagrindinių priežasčių jie rūšiuoja atliekas, septyni iš dešimties (73%) apklaustųjų kaip pagrindinę priežastį nurodė norą prisidėti prie aplinkos saugojimo. Nuo 2015 m. tai buvo laikytina pagrindine daugumos respondentų atliekų rūšiavimo priežastimi. Pusė apklaustų žmonių (47%) rūšiuoja atliekas, nes yra mažinamas sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis. Vienas iš trijų (34%) respondentų rūšiuoja dėl to, kad sukauptos antrinės žaliavos yra žaliavų ir energijos šaltinis. Būtina pastebėti, kad vienas iš penkių (22%) dalyvių rūšiuoja atliekas dėl to, kad jų išvežimas yra nemokamas. Nuo 2015 m. asmenų, rūšiuojančių dėl nemokamo išrūšiuotų atliekų išvežimo, skaičius išaugo 5%.

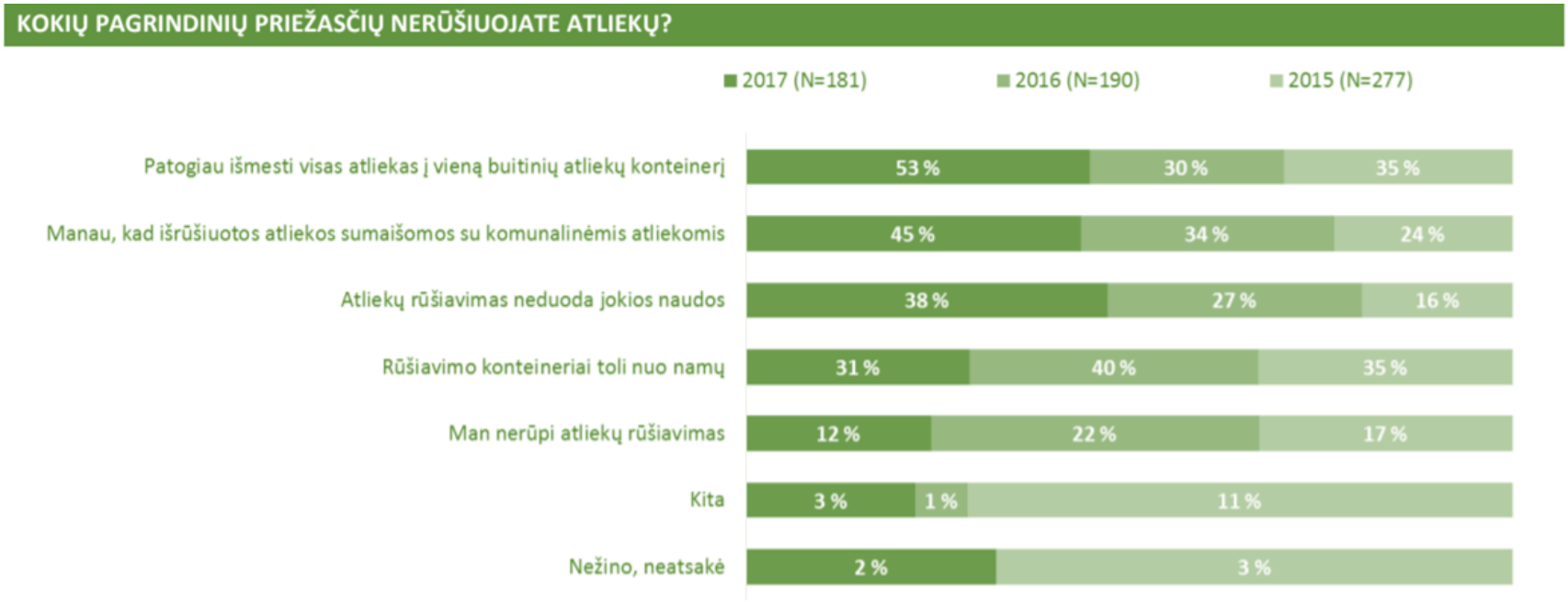

Apklausos dalyvių, kurie nerūšiuoja atliekų, paprašius atskleisti to priežastis – pagrindiniais nerūšiavimą lemiančiais faktoriais įvardinti: nepatogumas, informacijos stoka bei nepasitikėjimas esančia atliekų tvarkymo sistema. Vertinant pateiktus duomenų rezultatus matyti, kad pirmiausia žmonės nerūšiuoja atliekų dėl to, kad tai nepatogu daryti fiziškai (patogiau išmesti atliekas į vieną konteinerį, rūšiavimo konteineriai toli nuo namų).

Nors atliekų tvarkymo srityje per pastaruosius metus iš esmės pastebimi teigiami pokyčiai – visai nerūšiuojančių vartotojų mažėja (nuo 27% iki 18%, palyginus 2015 ir 2017 metų tyrimų duomenis), tačiau būtina siekti žymesnių pokyčių. Vertinant esamą situaciją, planuojant bei vykdant edukacines priemones pakuočių atliekų rūšiavimo klausimais, vis dar pastebima, jog vartotojų akyse atliekų tvarkymo sistema kelia nepasitikėjimą, ir tai patvirtina visuomenėje plačiai paplitę mitai.

Suprasdami, jog viena pagrindinių atliekų rūšiavimo skatinimo priemonių – tinkamas visuomenės informavimas ir reikiamos infrastruktūros sukūrimas, t. y. gyventojų aprūpinimas antrinių žaliavų rūšiavimo priemonėmis, 2018 metais dėsime visas pastangas dar aktyviau komunikuodami rūšiavimo svarbą, tam pasitelkiant efektyviausias priemones: nuo tradicinių medijų iki išmaniųjų technologijų. Atsižvelgus į gyventojų įvardytas problemines temas, sieksime pateikti kuo daugiau informacijos labiausiai rūpimomis temomis: kaip atliekos yra tvarkomos po to, kai gyventojai jas išmeta į rūšiavimo konteinerius, kaip patogiai rūšiuoti atliekas namie, kur rasti artimiausiai esančius atliekų rūšiavimo konteinerius, kokia yra rūšiavimo nauda bei kaip prisidedama prie aplinkos apsaugos, bei, žinoma, - kaip teisingai rūšiuoti.

Ekologinis sąmoningumas ir jo lavinimas turi prasidėti dar ugdymo įstaigose, kur formuojamos vertybės bei elgsenos įpročiai: tam būtina užtikrinti prieinamas priemones, kurių dėka moksleiviai gautų ne vien informacinius pagrindus, tačiau ir įgautų rūšiavimo praktikos.

Atsižvelgdami į tai, jog visuomenės švietimas aplinkosaugos temomis ir atliekų tvarkymo įpročių skiepijimas yra ilgalaikis procesas, nuosekliai dirbsime tęsdami pradėtus darbus bei inicijuodami naujus projektus.

1.2. ORGANIZACIJOS PRIORITETINĖS ŠVIETIMO PROGRAMOS KRYPTYS

PLANUOJAMOS VISUOMENĖS ŠVIETIMO KRYPTYS:

1) Problematikos svarbos didinimas. Maksimalus rūšiavimo reikšmės didinimas viešojoje erdvėje, siekiant suteikti šiai sričiai tinkamą svarbą tarp kitų socialiai svarbių klausimų šalyje.

2) Informuotumo didinimas. Išsamus žinių gilinimas atliekų tvarkymo klausimais, priežasčių rūšiuoti ir pasekmių akcentavimas, siekiant didinti asmeninį ekologinį sąmoningumą ir asmeninės atsakomybės suvokimą.

3) Įsitraukimo skatinimas. Interaktyvi komunikacija su auditorijomis, siekiant didinti informacijos paveikumą bei įsisavinti pagrindinius kasdienius aplinkosauginius įgūdžius.

4) Bendradarbiavimo skatinimas. Sutelkti sektoriaus dalyvius efektyviam bendradarbiavimui, siekiant tobulinti pakuočių atliekų tvarkymo sritį šalyje.

5) Efektyvus gamintojų atsakomybės principo įgyvendinimas. Didinti gamintojų ir importuotojų informuotumą apie pagrindines pareigas ir jų įgyvendinimo principus, gerinti pakuočių atliekų tvarkymo sektoriaus dalyvių įgūdžius.

1.3. ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI:

1) Visuomenės informavimas pakuočių atliekų tvarkymo klausimais;

2) Ekologinio sąmoningumo ugdymas;

3) Motyvavimas rūšiuoti atliekas;

4) Sektoriaus dalyvių integralaus požiūrio ir aktyvaus bendradarbiavimo skatinimas;

5) Gamintojų ir importuotojų informuotumo didinimas.

ŠVIETIMO PROGRAMOS UŽDAVINIAI:

- Suteikti aktualią informaciją apie atliekų mažinimą, jų rūšiavimą pasitelkiant integruotas komunikacijos priemones;
- Užtikrinti nuolatinę, patogią ir operatyvią, visuomenės poreikius atliepiančią prieigą prie rūšiavimo taisyklių bei kitos vartotojui reikalingos informacijos;
- Didinti ekologinį sąmoningumą bei plėsti žinias apie aplinkosauginę problematiką Lietuvoje ir pasaulyje;
- Gerinti pakuočių atliekų tvarkymo sektoriaus įvaizdį;
- Ugdyti rūšiavimo įpročius darželiuose, mokyklose, skatinant vaikų ir jaunimo įsitraukimą į rūšiavimą, suteikiant švietimo įstaigoms reikalingą metodinę medžiagą bei priemones rūšiavimui;
- Skatinti įmonių darbuotojus pradėti rūšiuoti biuruose bei namuose, informuojant apie rūšiavimo būdus bei suteikiant priemones rūšiavimui;

- Organizuoti aplinkosaugines veiklas, įvairius renginius bei akcijas, skatinančias aktyvų visuomenės įsitraukimą ir bendruomeniškumo pojūtį;
- Didinti regionų gyventojų informuotumą ir motyvaciją rūšiuoti;
- Sutelkti sektoriaus dalyvius bendradarbiauti, tobulinant pakuočių atliekų tvarkymo sektorių;
- Informuoti gamintojus ir importuotojus apie pareigas bei teisingą jų vykdymą, pakuočių atliekų tvarkymo sektoriaus veiklą ir pokyčius.

2. VEIKSMŲ PROGRAMA

2.1. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Švietimo ir komunikacijos programa bus įgyvendinama pasitelkiant integruotas priemones, pritaikytas kiekvienai tikslinei grupei, skirtas optimaliam rezultatui pasiekti. Programoje suplanuotos tęstinės bei netęstinės komunikacijos priemonės, kurios atsispindi programos vykdymo lentelėje.

2.2. TIKSLINĖS GRUPĖS

Švietimo bei komunikacijos programa yra orientuota į plačiąją visuomenę, efektyviausiam auditorijos pasiekiamumui identifikuojant atskirą visuomenės grupių (ikimokyklinio amžiaus vaikų grupė, moksleiviai, pedagogai ir ugdymo įstaigos, savivaldybių gyventojai ir biurų darbuotojai) švietimą:

- plačiąją visuomenę bei sąmoningumo didinimą nacionaliniu lygmeniu
- regionų gyventojus, komunikuojant aktualiomis temomis pritaikius paveikiausias priemones kiekvienoje savivaldybėje
- atskiras visuomenės grupes (moksleivius, pedagogus ir ugdymo įstaigų, biurų darbuotojus ir t.t.)
- sektoriaus dalyvius
- gamintojus ir importuotojus

2.3. TIKSLAI IR APIMTYS, VYKDYMO TERMINAI, NUMATOMAS FINANSAVIMAS

Pateiktoje švietimo ir komunikacijos programos vykdymo lentelėje (žr. Lentelė Nr. 1) atsispindi pagrindinės 2018 metais planuojamos edukacinės veiklos, šių veiklų įgyvendinimui pasitelkiamos priemonės, jų vykdymo terminai, skaitinės reikšmės, finansavimo dydis bei finansavimo šaltiniai.

VŠĮ ŽALIASIS TAŠKAS VISUOMENĖS ŠVIETIMO PROGRAMA 2018 m.										
Eil. nr.	Priemonė	Tikslinės grupės	Aprašymas	Tikslas	Įgyvendinimo terminai ir tikslas (skaitinė reikšmė)				Finansavimo šaltinis	Planuojama skirti lėšų (EUR)
					I	II	III	IV		
INTERNETAS										
1	Interneto svetainė www.zaliasistaskas.lt [Tęstinė priemonė]	Interneto vartotojai	Interneto svetainėje talpinama informacija apie skirtingus rūšiavimo aspektus, skelbiamos naujienos apie atliekų tvarkymo sektorių Lietuvoje ir pasaulyje. Nuolat papildoma aktualia tekstine ir vizualine informacija, tobulinima vartotojui draugiška aplinka, tikslinama duomenų bazė apie rūšiavimą.	Patraukliai pateikti aktualią informaciją apie aplinkosaugą bei pakuočių atliekų tvarkymą, kurti išsamią duomenų ir žinių bazę, kuri padėtų vartotojams sužinoti kuo daugiau apie atliekų tvarkymą Lietuvoje.	Pagal poreikį, ne mažiau 1 atnaujinimas	Pagal poreikį, ne mažiau 1 atnaujinimas	Pagal poreikį, ne mažiau 1 atnaujinimas	Pagal poreikį, ne mažiau 1 atnaujinimas	Organizacijos narių įnašai	4900
2	Komunikacija socialiniuose tinkluose.[Tęstinė priemonė]	Socialinių tinklų vartotojai	Įrašai apie aktualius pakuočių atliekų rūšiavimo, atliekų tvarkymo sektoriaus, aplinkosauginius bei kitus aplinkai draugiško gyvenimo būdo klausimus, mokomoji informacija ir patarimai, socialinių tinklų vartotojų sąmoningumo didinimas ir motyvacijos rūšiuoti kėlimas.	Kurti patrauklų sektoriaus įvaizdį, didinti vartotojų sąmoningumą skelbiant aktualią informaciją apie aplinkosaugines problemas ir atliekų tvarkymo prioritetus, skatinti įsitraukimą.	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Organizacijos narių įnašai	2000
IŠMANIEJI TELEFONAI										
3	Mobilioji aplikacija "Žaliasis taškas" [Tęstinė priemonė]	Išmaniųjų telefonų vartotojai	Mobiliosios programėlės, kurioje galima rasti informaciją apie pakuočių rūšiavimo konteinerių lokaciją ir rūšiavimo taisykles, palaikymas ir atnaujinimas.	Didinti informacijos apie rūšiavimą prieinamumą gyventojams.	Atnaujinama pagal poreikį	Atnaujinama pagal poreikį	Atnaujinama pagal poreikį	Atnaujinama pagal poreikį	Organizacijos narių įnašai	3000
EDUKACIJA ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE, ĮMONĖSE, ORGANIZACIJOSE IR KT.										
4	Švietimo akcija mokykloms	Lietuvos mokyklų moksleiviai ir mokytojai	Moksleivių ir mokytojų aprūpinimas edukacine medžiaga apie rūšiavimą, perdirbimą bei aplinkosaugą.	Mokytojų ir moksleivių Lietuvos ugdymo įstaigose informuotumo apie aplinkosaugą didinimas.	Ne mažiau 100 vnt. medžiagos		Ne mažiau 100 vnt. medžiagos		Organizacijos narių įnašai	7000
5	Švietimo akcija biurams	Įmonių darbuotojai Lietuvoje	Darbuotojų biuruose aprūpinimas naudinga edukacine informacija apie pakuočių atliekų tvarkymą.	Skatinti darbuotojus rūšiuoti ir didinti ekologinį biurų sąmoningumą.		Ne mažiau 100 vnt. medžiagos		Ne mažiau 100 vnt. medžiagos	Organizacijos narių įnašai	2000
6	Priemonės rūšiavimui. [Tęstinė priemonė]	Lietuvos mokyklos, darželiai, įstaigos, įmonės, gyventojai	Rūšiavimo dėžės, skirtos pakuočių atliekoms rūšiuoti jų susidarymo vietoje. Ne mažiau 7000 vnt. per metus.	Suteikti patogias priemones rūšiuoti bendrose patalpose.	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Organizacijos narių įnašai	30000
7	Leidiniai	Atliekų tvarkymo sektoriaus dalyviai, gamintojai ir importuotojai, Lietuvos gyventojai	Aktuali atliekų tvarkymo sektoriaus informacija apie rūšiavimo, aplinkosauginius bei kitus aplinkai draugiško gyvenimo būdo klausimus, edukuojanti medžiaga ir patarimai aplinkosaugos kontekste.	Didinti informuotumą, pateikiant ekspertinę informaciją šalies bei pasaulio kontekste.	1 leidinys	1 leidinys	1 leidinys	1 leidinys	Organizacijos narių įnašai	25000
PROJEKTAI VISUOMENEI ŠVIESTI										
8	Komunikacija apie atliekų tvarkymo sektorių	Atliekų tvarkymo sektoriaus dalyviai, gamintojai ir importuotojai, Lietuvos gyventojai	Informacijos rinkimas, analizė ir pateikimas visuomenei aktualiuose straipsniuose, pranešimuose, bei kitomis tekstinėmis ir vizualinėmis komunikacijos priemonėmis pakuočių atliekų tvarkymo klausimais. Vartotojai supažindinami su nežinomais rūšiavimo aspektais, skatinama pradėti rūšiuoti, komunikuojama informacija ir išreiškiama pozicija apie sektoriaus naujienas.	Teikti visuomenei teisingą ir išsamią informaciją apie skirtingus atliekų tvarkymo sektoriaus aspektus, kurti sektoriaus įvaizdį ir didinti patikimumą.	Ne mažiau kaip 2 pranešimai	Ne mažiau kaip 2 pranešimai	Ne mažiau kaip 2 pranešimai	Ne mažiau kaip 2 pranešimai	Organizacijos narių įnašai	30000
9	Nacionalinis švietimo projektas visuomenei "Žalioji olimpiada". [Tęstinė priemonė]	Moksleiviai ir mokytojai	Projektas, skatinantis gilinti žinias apie aplinkosaugą, įtraukiantis dalyvauti Lietuvos mokyklas. Projektas viešinamas internete, kituose kanaluose.	Atkreipti moksleivių dėmesį į aplinkosaugos problemas, skatinti domėtis jų sprendimo būdais, perteikti ekologijos ir aplinkosaugos žinias, ugdyti ekologinį sąmoningumą.	Pasirengimo darbai	Ne mažiau 4 renginių	Pasirengimo darbai	Viešinimo darbai, 1 renginys.	Organizacijos narių įnašai	40000
10	Įvairios Žaliojo taško vykdomos akcijos	Lietuvos gyventojai	Konkursai ir akcijos, skatinančios rūšiuoti ir skleisti ekologišką gyvenimo būdą.	Skatinti gyventojų domėjimąsi aplinkosauga ir įsitraukimą.	Ne mažiau kaip 1 akcija	Ne mažiau kaip 1 akcija	Ne mažiau kaip 1 akcija	Ne mažiau kaip 1 akcija	Organizacijos narių įnašai	10000
SEMINARAI IR KONFERENCIJOS										
11	Seminarai gamintojams importuotojams	Organizacijos nariai	Seminarai apie pakuočių atliekų tvarkymą.	Didinti informuotumą apie pakuočių atliekų tvarkymo sektorių.			Pasirengimo darbai	Ne mažiau 4 seminarų	Organizacijos narių įnašai	10000
12	Metinis Žaliojo taško renginys	Organizacijos nariai, sektoriaus dalyviai	Renginys apie pakuotes, jų rūšiavimą, sektoriaus tendencijas ir problematiką, partnerystės tarp sistemos dalyvių skatinimas	Sutelkti sektoriaus atstovus, skatinti bendradarbiavimą tobulinant atliekų tvarkymo sektorių Lietuvoje.		Pasirengimo darbai	Viešinimo darbai, 1 renginys.		Organizacijos narių įnašai	30000
ŠVIETIMAS SAVIVALDYBĖSE										

13	Švietimo veiklos, suderintos su kiekviena savivaldybe pagal bendradarbiavimo sutartyse numatytus reikalavimus	Savivaldybių gyventojai	Edukacinės ir reklaminės priemonės atliekų tvarkymo klausimais, pritaikytos kiekvienos savivaldybės gyventojų švietimui pagal poreikį ir pageidavimus.	Didinti gyventojų informuotumą ir įsitraukimą, motyvuoti rūšiuoti atliekas efektyviausiomis regioninėmis priemonėmis.	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Organizacijos narių įnašai	50000
									VISO:	**243900**

Programą parengė: VšĮ "Žaliasis taškas"
Marketingo ir komunikacijos vadovė
Simona Rasalė

Programą patvirtino: VšĮ "Žaliasis taškas"
Generalinis direktorius
Kęstutis Pocius